כל בו לפורים

כולל

שאלות ותשובות שכורים

ודברים אחרים חדשים נפלאים
משמחים לבב בפז מסולאים

הלא הם

מערבית לפורים . אתה הראתה . הקפות . קידוש .
יוצרות. הושענות . זמירות . תפילת נעילה לחג
הפורים . ושיר המעלות ליולדת בפורים .

גם אקדמות לפורים

עם פירוש כמלות

לעונג ושעשוע יום הפורים לזקני ת"ח
ובני הנעורים

כל אלה חוברו לכם יחדו

Litho in U.S.A. by Saphrograph Co.
194 Elizabeth St. -:- 86 Attorney St.
New York, N. Y.

שאלות ותשובות

הלכות שכורים

א שאלה. פורים שנתקדרו שמים בעבים אי מותר לבר ישראל לצאת לחוץ ולהסתכל מתוך החלון :

תשובה. לכאורה נראה להתיר להסתכל בעבים בפורים דלית בהו משום בל יראה. דבבה"ג שפיר אמרינן שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה. אבל אחרי העיון מצאתי דסברא מוטעת היא דעיקר הטעם של אבל אתה רואה של כו' הוא לפי שהדבר שהוא של אחרים או של הקדש אינו שלנו ואין אנו אחראין כו. גם אין בידינו למחות. והטעם הזה אינו שייך אצל עבים דהא של כל ישראל נינהו. כמאמרם ז"ל לא נברא העולם אלא בשביל ישראל ומשום הכי אין תחומין למעלה מעשרה. דמעשרה ומעלה קנין של כל יחיד ויחיד בפ"ע היא. ודרשו על ונתתי גשמיכם בעתם שלא בפורים ולא בפורים שושן. גם יש בידינו למחות שאין לך כל דור ודור שאין בו צדיקים כרב שתייא ומצינו בירושלמי דמס' שכורים פעם אחת אירע בערב פורים שנתקדרו השמים בעבים מיד נתעטף ר' שתייא כישמעל ושם מסוה על פניו ואמר גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי ולא לכבוד בית אבא שתיתי אך בשביל צמאון גרוני שתיתי מיד נתפזרו העבים ונקהת לו חמה כל הלילה וכל היום. אם כן שפיר קאי ביה שלך אי אתה רואה. לכן זכינו לדין דאסור להסתכל בעבים בפורים דמים גמורים הם ולא דמיא לחמץ נוקשה אבל לראותם מתוך החלון כשהוא סגור מותר. מידי דהוה אצואה בעששית דמותר לקרות ק"ש כנגדה. וזה ברור :

ואחרי אשר זכיתי לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא אומר לכת"ה שלולא ידעתי צדקתו ועוצם קדושתו. לא השבתי לו מאומה והייתי חושדו שלקפתני בהלכות הוא בא. באשר שאל אותי דבר שאי אפשר להיות. דמי חשיד קוב"ה דעביר מידי דאתי ביה ישראל לידי תקלה. ומלבד אשר ת"ל באתי בימים ומעודי לא ראיתי יום הפורים הקדוש שאין החמה בו בטהרתה מבלי שום רושם ענן כי שמעתי גם מרבותי שקבלה בידם מרבני שכוראי שמששת ימי הבריאה ואילך לא ראתה עוד עין כל בריה שום עב וענן בי"ד באדר ובשושן בט"ו באדר :

ב שאלה. אדם כשר וירא שמים מוטל על ערש דוי בחולי המים ר"ל שקורין וואסר זוכט. ומרוב זריזותו מבקש מבני ביתו לעשות ערב פורים מחיצה לפניו כדי שלא יראוהו בפורים. ובני ביתו אינם רוצים לשמוע לו גם מורה הוראה אשר בעירו מוחה בידם ואומר שמנהג שטות הוא אך אינו נותן טעם לדבריו, ומהמת שהזמן קצר וימי הפורים ממשמשים ובאים. ילמדנו רבינו מה לעשות והדין עם מי :

תשובה. בדבר אשר שאל רו"מ מטני יש פנים לכאן ולכאן. ואך אירא לנפשי להורות בדבר חמור כזה אשר שני דברים גדולים מקיפים אותו כעכנא. מצד האחד נוגע לאיסור מים החמור מאד. ומצד השני איכא למיחש משום פקוח נפש. אך מרוב חיבתי אליו לא אמנע מלהשיבו כפי בינתי הקלושה :

מתוך תורף שאלתו הקצרה הבינותי שהחולה צריך בכל פעם לבני ביתו לשמש ולעשות

ולעשות לו כל צרכיו. ובשביל זה הם מסרבים לעשות מחיצה מבדלת בינו ובינם. להניחו מעל״ע ביחידות בלי עזרתם. ובפרט כי בלי ספק הדיוטים הם ולאו דיני גמירי. ולכן אולהם כפרתם. אך על הרב המורה תמיהני שנעלמה ממנו הלכה אין אומרים חטא כדי שיזכה חבירך. וכי בשביל שצריך החולה אליהם יכשלו ח״ו באיסור מים. חס ליה לזרעיה דאברהם. ואלו נתן טעם לדבריו החרשתי. אבל כיון שאמר מלתא בלא טעמא. נראה דלא נחית לעומקא דדינא וגערהו בם היא רק משום זלזול שמזלזל במצות שתייה. לכן ראוי להעבירו ולנדותו כדין זקן ממרא. אך בגוף הדבר נראה לכאורה להתיר דאי לאו הכי לא שבקת חיי לכל בריה. ויהיה סתרת כל אדם להטמין א״ע בפורים כדי שלא יראה אותו שום איש מאנשי ביתו משום כיתה וגיעה דאיתנייהו ביה. ואין גוזרין גזרה על הצבור אלא א״כ רוב הצבור יכולין לעמוד בו. והו כימי רגלים מאי איכא למימר. דבתר שמא אזלינן ולא בתר טעמא. ויהיה אסור לכולי עלמא להטיל מים בפורים נהי דבאנפי נפשיה יכול לסגור את עיניו שלא יראה. לאחרים מאי איכא למעבד. דמי רגלים הפקר הם ואית בהו משום שלך אי אתה רואה. אלא ודאי דבכה״ג ליכא למיחש. עוד יש סברא להתיר דכל עיקר טעם בל יראה הוא משום גודל האיסור דאיכא למיחש שאם יראנו יבא ליהנות ממנו. אבל הכא אין מקום לחששא זו דבלאו הכי אבר מן החי הוא. ואפילו בכל השנה נמי בדילי אינשי ממנו. ואין שום איש מישראל נחשד לעבור על שני איסורים גדולים כאלו בבת אחת. אך אחרי שובי נחמתי על סברא זאת. דאי בעי מפקיר מימי׳ ושוב מותרים לשתות. ואיכא בהו שפיר איסורא דבל יראה. שוב מצאתי טעם אחר להתיר. דלענין נטילת ידים פסקינן דמים שאין הכלב יכול לשתות מהם פסולים מתורת מים. והכא נמי אין הכלב יכול לשתות מהם. דבתוך התולה נינהו. ואם כן אין שם מים עליהם. אך אחרי כל השקלא וטריא ראיתי דמ״מ האיסור במקומו עומד. דסוף סוף כידי כלי של מים לא יצא. דכיון שהמים בעין בתוכו שפיר בכלי של מים חשבינן ליה. ומשנה מפורשת היא כלי שיש בו מים או שנשתמש בו מים אסור במגע ובמשא ובראייה בפורים. ואף דיש לסתור מטעם דהוי נושא את עצמו ולאו כלי איקרי. יש להחמיר בנידון דידן דאיסור חמור הוא. וצריך לעשות מחיצה סביב החולה. ואין לחוש שמא תארע לו תקלה כשיהיה מעל״ע בלא עוזר ועוד. דשומר מצוה לא ידע דבר רע. ובפרט כשמבקש בעצמו ומסתמא ידע בנפשי׳ שיש כח בו להיות יחידי:

ג שאלה. איש הם בעירנו הרבה לשתות בפורים שעבר ונשתכר מאד ובכל זאת ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. ואחר כך הפורים בא והתודה לפני ובמו׳ נפשו בכה מאד ובקש ממני ליתן לו תשובה על חטאתו. גם התנפל לרגלי ליתן לו עצה הגונה מה יעשה בשנה הבאה אם יארע לו שוב המכשול הזה. ומחמת שאין אני בקי בדב־ים כאלה העומדים ברומו של עולם. הנני מציע הדבר לפני ומכת״ה למען יורני בחכמתו פשרא להחויא:

תשובה. הכי תנינן חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. וכיון שלא ניתנה התורה למלאכי השרת. אין להסתפק שחז״ל בעשותם הדבר חובה על כל איש מישראל. בלי שום תנאי. ידעו בודאי שיש ביד כל איש למלא החובה הזאת כי סוד ה׳ ליריאיו. והדבר ברור בידי שהמקרה הרע הזה אשר קרה אך משום פשיעות הוא. והפושע הזה ראוי לעונש חמור מאד. **בא**

וראה

הֹאה עד כמה החמירו חכמי שכורים בשתיי' חד אמר עד כדי הקאה ואחרינא עד כדי שינה (שכורים ו' א') וכיון דאתי למר עד הקאה ולמר עד שינה בודאי לא ידע עוד בין ארור לברוך. אך כיון שבא החוטא בעצמו והתודה. יש להקיל מעט בענשו ולאסור עליו שלא ירחץ בכל השנה פניו ידיו ורגליו ביין שרף. ולמנוע שלא יארע לו עוד מכשול כזה להבא. לא ישתה בערב פורים מי' שעות ומעלה שום משקה עד הערב שמש כדי שישיה בפורים לתיאבון. ובזה בודאי תהיה תרופה למכתו. היין ימחץ ויחליף רקתו. תתערב ותתבלבל עצתו. ישתכר ככל עדתו. לא יבדיל בין ארור לברוך בחכמתו. ויזכה לראות את לוט במערתו:

ד שאלה. אחד מבעלי בתי העיר יש לו חזקה מכבר לירד בפורים לפני התיבה לומר אתה הראת. ובשנה זו נעשה כובס. ועתה גמרו שבעה טובי העיר להעבירו מחזקתו לפי שאומנתו במים. והוא אומר שלא יניח את חזקתו לאיש אחר. וכדי דלא ליתי לאנצויי שאלו את פי ולא הוה בידי. לכן אפנה אל כת"ה למען יורני פשר דבר:

תשובה. תמיהני עליך אשר כל רז לא אניס לך וכל הלכות שכורים שגורים תמיד בפיך. ששאלתני דבר פשוט בזה הלא זיל קרי בי רב הוא. תנן התם טעה בכל הברכות אין מעבירין אותו טעה בברכת המינים מעבירין אותו שמא מין הוא. ולכאורה קשה למה לא היישינן גם בשאר הברכות שמא אינו מודה בהם. כמו בתחי' מתים שמא כיפר בתחיית המתים וכדומה. אך התשובה על זה היא. דכל ישראל בחזקת כשרות הם וגם מי שכופר באחד מן העקרים יאמר הברכה כתקונה דמה איכפת ליה. לאפוקי מי שמין הוא בודאי לא ירצה לומר הברכה שהיא קללה לעצמו. וזה ברור. ואם הענין כן בדבר שהוא ספק אצלינו ורק מאומדנא מעבירין אותו. ק"ו בן בנו של ק"ו בעובדא שלפנינו של פרנסת האיש הזה במים הוא. ואיך יוכל לומר תפלה שהיא בזיון וקללה נמרצת למים. ואף אם יאמר אתה הראת ביחיד בפ"ע חוששני לו כחטאת. דבודאי לבו בל עמו. ואית בי' משום דובר שקרים לא יכון לנגד עיני ומכ"ש להוציאת הרבים ידי חובתם חס וחלילה לא תהיה כזאת בישראל. ולא בלבד אתה הראת כי אם גם תפלה אחרת שיסדו רבני שכוראי לפורים אסור לו להתפלל לפני התיבה. משום הקריבהו נא לפחתך. דהאי ודאי בעל מום. היש לך מום גדול מזה שמתפרנס במים. הלא נודע לך מאמרם על ובשתים יכסה רגליו. שלא להזכיר מעשה ענל. והאיש הזה רוצה להיות ש"ץ ולהזכיר ע"י עצמו מעשה מים. הנשמע כזאת הגע בעצמך. וש"ס מפורש הוא אין קטיגור נעשה סניגור. ואלו ישמעו ראשי עירך בקולי יאיימו עליו בנדוי וחרם שלא יבא כלל לביהכ"נ בפורים:

אחרי כתבי זאת מצאתי בפירוש בירושלמי שכורים. הכובסין וכל מי שאומנתם במים אסורים לבא בפורים לבתי כנסיות ובתי מדרשים ואף לא לבתי משתאות וקרקסאות. ואסמכוה אקרא נהרות ימחאו כף יחד הרים ירננו. בני אדם שמכים בידיהם על הנהרות. יתפללו (אין רנה אלא תפלה) על ההרים ביחיד. ובקהל לא יבואו. הרי לך בהדיא שאין לכובס הזה שום זכות עוד על חזקתו · והדין עם טובי העיר:

ה שאלה נתחדש חדש בא לקהלתנו ורוצה לחדש מנהג חדש שלא היה בישראל עד עתה. והוא לעשות לחמניות של פורים שקורין המן טאשין טרובעים

מרובעים ולא משולשים. ולמלא אותם בשומשמין. ורבים מרננים עליו ואומרים דפורץ גדר הוא:

תשובה. מאד נבהלתי בקראי את דברי כ"ת כי כבר שמעתי מ׳ציאים לעז על אנשי קהלתו ואומרים שבטלו מנהגים רבים העומדים ברומו של עולם. כאכילת לפת שקורין מייערן בלילי שבתות. אכילת דייסא בשבת כרתי וראש כבש בראש השנה. עשיית קרעפלך בהושענא רבה. עשיית דגלים ויריית פילוור בשמחת תורה יציקת דריידלך בחנוכה. הכאת המן בקלעפרלך וגראגרם והתחפשות במלבושים נכרים בפורים שתיית יין צמוקים בפסח. עשיית להבניות של חמאה וטיול על ההרים בשבועות. ועתה הם רוצים להוסיף חטא על פשע לשנות ממנהג אבותיהם. ולעשות המן טאשין מרובעים בפורים. אוי לאזנים שכך שומעות. ואוי לו לדור שכך עלתה בימיו. הלא ידעו אם לא יבינו שמלבד אשר כל מנהג ישראל תורה ובפרט המנהג הקדוש הזה אכילת המן טאשין. אשר על כל פרוסה ופרוסה מקבלין שכר וכל פרורין קטנים שלהם מלאים סודות גדולים אשר אין כל פה יכולה לספר. והכופר בהם ככופר בעיקר שתיה מלבד זה הלחמניות המרובעים האלו חייבין בציצית. כדין כל כסות בת ד׳ כנפות. והמן טאשין לאו כסות לילה הם דמצותם כל היום. ואפילו אם יקבלו על עצמם להטיל בהם ציצית. מתי יברכו עליהם. דלכאורה נראה דברכת האכילה קודמת. דאכילת המן טאשין תדיר היא. ועשיית ציצית בכגון דא דבר חדש הוא והדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. אך מ״מ צריך הדבר עיון רב. ולמה לנו להכניס עצמנו בכפקות כאלה במקום שאין צורך. הנח להם לישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם. ומסתמא היה כיס של המן הרשע כצלמם ודמותם ואין לשנותם. אבל אותות השומשמין אשר רוצה למלא אותם. דעתי נוחה ממנו. ומאן יהיב לן משופרי שופרי וניכלינהו. רק בתנאי שיהיו משולשים. ואין זה דבר חדש בישראל. דדכירנא כד הוינא טליא. עשו איזה אנשים בעיר מולדתי לחמניות כאלו ומצוה מן המובחר בם. לפי שהשוכין משברים הם. וכהני מילי מעליותא דפורים נינהו. ותו לא מידי. דו"ש באהבה:

ו שאלה הגם שאינני מפקפק ח"ו בשום דבר מדברי חז"ל בכל זאת אותה נפשי מאד לדעת מה להשיב לאפיקורס על דרשתם על והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש ששפכה בתו עציץ של צואה על ראשו. כי רבו מאד בעו"ה בדורנו המלעיגים על דרשות כאלה ואינם רוצים להאמין בם. לכן יהי נא חסדו להשיבני נכוחה על זה. למען יסכר פי דוברי עתק.

תשובה. היטבת לשאול בני. ובאמת לא רבים יחכמו בדבר אשר שאלת ועתה שמעני הנה לא נעלם ממך דמעשה של המן בפסח היה והנה אמרו המן מן התורה מנין שבאמר המן העץ. ובעץ של אדה"ר נחלקו רבותינו וחד אמר חטה היה א"כ לדעת אותו מאן דאמר המן חטה היה והמוצא חטה בפסח כופה עליו כלי. ועתה יצא כאור משפט דבתו של המן סברה כאותו מ"ד דהמן חטה הוא׳. וכיון שראתה אותו בפסח כפתה עליו כלי. וקיימה הדין כהלכתו. ברוך שבחר בהם ובשתייתם:

ז שאלה. גי"ק קבלתי. ואחרי בקשת הסליחה, מכת"ה אוטר לפניו כשואל לא כמשיב שנעלמה מעיני רו"מ גמ׳ מפורשת דכם׳ פורים פ"א. פורים שירדו

שירדו גשמים וכו . הרי לן בהדיא דאפשר לירד גשם בפורים . דלא כדברי מר שאפילו יום המעונן בפורים לא משכחת לה . ולהלן באותו ענין ספר הש"ס מרב כרא דנפיק לשוקא ביומא דפורים ואתי מטרא ורץ רב כדא בעינים סגורות לביתו . ואם כן לחנם גער בי כת"ה בתשובתו היקרה (לעיל סי' א') באמרו כי שאלתי שלא כהוגן :

תשובה. מעיד אני עלי כל אילי נביות . שבשעת אשר כתבתי תשובתי למר . לא נשכחה ממני הברייתא שהביא רו"ם · כי המסכת הזאת הקדושה לא תמוש מנגד עיני ואני הוגה בה יומם ולילה. אך כשם אין סתירה לדברי. דדין הברייתא רק משום דרוש וקבל שכר הוא ופלפולא בעלמא כדרך הש"ס לפלפל אף בדברים שלא היו ולא יהיו לעולם . משום יגדיל תורה ויאדיר . דקוב"ה חדי בפלפולא דאורייתא . גם איכא למיחש שמא יהי דור שאינו ראוי לנס ויהיה עולם כמנהגו נוהג. וירדו גשמים בפורים דבימות הגשמים הוא וממעשה דרב כרא אין ראי' כלל . דהא מבוסם הוה ולא חזי שפיר . דוק היטב בלשון הש"ס ותשכח. רב כרא נפיק לשוקא ביומא דפורים . ולמה לא אמר סתם נפיק לשוקא בפורים : ומדהוסיף מלת ביומא ש"מ דלהורות קאתי לבל נטעה ונחשוב שבאמת ירדו גשמים דזה אי אפשר כמו שבארנו · אך מדפורים לילו כיומו לכל דבר . כבר נתבסם רב כרא משתיית הלילה . רצדיק גמור הוה. ולא פסיק פומי' מכסא עד דלא ידע בין ארור לברוך . ומדהא לא ידע בין גשם לחמה נמי לא ידע והאי חירנא דיומא הדומה לטפות כטר כגשם אתחזי ליה ולפ"ז מיושב היטב קושיית התוס' שם בד"ה דגברא ואין צורך לתירוצם הרחוק ע"ש ודו"ק כי קצרתי :

ח שאלה. עיר שכולה נכרים . ורק ישראל אחד מחזיק הארענדי גר שם ואינו מוצא בפורים רק יין נסך · אם מותר לשתותו :

תשובה. היטבת לשאול בני . כי זה כביר נכספתי שתבא שאלה כזו לידי ואתירנה . ולפענ"ד אין שום מיחוש איסור בזה . כדפסקינן לענין ט"ב אם אין קברי ישראל הולכין על קברי עכו"ם . ואין זה מצוה הבאה בעבירה. דגדולה עבירה לשמה . ואתי עשה דשתייה ודחי ל"ת דיין נסך . גם אמרתי בזה פרפרת נאה מאוד . דכל עיקר איסור יין נסך הוא משום בנותיהם. ובפורים לא שייך האי גזרה . דבלא"ה חיתון אס"ר בפורים . וליכא למיחש בי' משום לא תתחתן . וזה נחמד מאד . ולולא דמסתפינא הייתי דן לפני רבותי שאפילו בעיר שרובה ישראל ויין כשר מצוי לרוב . אך המוזגים חשודים על תערובת מים במשקים. טוב יותר לשתות בפורים יין עכו"ם שאינו מעורב במים. דלא חמיר איסוריה כל כך . ובפרט שאין אנו יודעין בברור אם נסך הוא · וספק שתייה להקל . ומשום בנותיהם נמי ליכא בי' כמו שכתבנו . משא"כ במים דאיסוריה במשהו עוד מצאתי ראיה חזקה לדעתי מהאי עובדא דרב שכרן שנזדמן למערה של לוט בפורים ומצא בה קיתון מלא יין ושתה ונשתכר (מס' שכורים פ"ב) ולוט עכו"ם הוה . ואבנותיו ודאי משום לא תתחתן איכא למיחש . שהפקירו עצמן לזנות ועברו על העריות שנצטוו בהן בני נח . אלא ודאי דאין איסור בדבר . שוב מצאתי בס' שכורי אפרים בהדיא סעד וסמך לדברי . זה לשונו . אף מי שנזהר כל השנה מיין עכו"ם . לא יזהר ממנו בפורים כשהוא חזק ואינו מהול במים . ויין של ישראל מעורב במים . דמים בפורים אפילו באלף לא בטלי . ואיסורם

במשהו

שאלות ותשובות

במשהו עכ"ל והודתי ברכ"ת הודאה על שכוונתי לדעת הגדול. ואעפ"כ אינני אומר רק להלכה ולא למעשה אם לא יסכימו עמדי רוב גאוני הדור :

ט שאלה. גר שנתגייר קודם פורים. ובעיר הזאת יש תקנה שקונים יין מקופת הקהל ומחלקים בחנם לכל אנשי הקהלה בפורים. ועכשיו טוען הגר שמחוייבים ליתן גם לו יין בחנם לפורים. דגם הוא חייב בשכרות כריוקא דת"ק מן וכל הנלוים אליהם לרבות גרים (מס' שב"ריב פ"ב). והקהל טוענים דגרים לא הו' בכלל אותה תקנה. גם אומרים שאינו מחוייב כלל לשתות דהלכה כרב שברן ומרוב ענותנותי אירע מאד להורות בדבר חמור כזה. לכן אל כת"ה אשים דברתי. ולפניו אציע שאלתי :

תשובה. אף אם חבלי טרדות רבות סבבוני עתה בדבר הכנת המשקים ליום הפורים העומד אחר כתלנו והכנה דילי' דא"רייתא בכ"ז פניתי אליך להשיבך על שאלתך ולהוכיח לאנשי עירך פשעם. מה שטוענים הקהל דתקנתם לא הוה על גרים. טענת שוא היא דאפילו לא היתה תקנה כלל מחוייבים ליתן לו בחנם כדאמרינן לגר בנתינה ולנכרי במכירה ועל מה שאמרו דהלכה כר' שברן עתידים ליתן את הדין על שזלזלו בכבוד התנא קמא אשר זכיתי להיות על קברו, ובעיני ראיתי גודל הדר כבודו. וזכורני מימי נעורי בתלמיד אחד שהוציא מפיו דבר שלא כהוגן על הצדיק איסר האיטלקי זכר לטיט וגער בו מורי בנזיפה ונהג נדוי בעצמו ל' יום. ומכ"ש שראויים האנשים האלו להיות בשמתא לפי שדברו סרה בתנא קמא הקדוש. וגרים שוים לענין שכרות בפורים לכל בר ישראל. לכן צדקה מאד טענת הגר נגדם והם מחוייבים ליתן בכל שנה יינו ושקוייו. אבל בפורים דהאי שתא חלילה וחלילה להם ליתן לו אף טפה אחת ואפי' שכר. דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי ומאן יהיב יין לתינוק בן יומו הלא סכנה הוא לו ויוכל ח"ו למות עי"ז. וחמירא סכנתא מאיסורא : ובהא לא שייך ה' שומר את גרים דאין סומכין על הנס לכתחילה ·

סליקא להו שו"ת שכורים
הללו אוסרים והללו מתירים

מעריבית לפורים

לֵיל פּוּרִים נִבְרָא לִשְׁתִיָּה. יַד הַיַּיִן עָלָיו נְטוּיָה. צְעָקָה בְּבָתִּים וְקִרְיָה הוֹמִיָּה. מִשְׁתַּכְּרִים בּוֹ מַחֲשַׁבְתָּם רְצוּיָה: ברוך השותה דם ענבים:

יִשְׂמְחוּ בְּפוּרִים יְדִידִים וּנְעִימִים. שְׁתוֹת בְּצֵל גֶּפֶן לֵילוֹת כַּיָּמִים. יִתְעַנְּגוּ בוֹ בְּמִינֵי מַטְעַמִּים. מִשְׁתַּכֵּר בּוֹ נִקְרָא צַדִּיק תָּמִים: ברוך אוהב משקה ישראל:

כסדר ה״כ

פּוּרִים אוֹכְלִים לְבִיבוֹת וּמַעֲדַנִּים. וְשׁוֹתִים וּמְרִיקִים הַקַּנְקַנִּים: בְּיוֹם חַג פּוּרִים:

פּוּרִים בָּאִים לְבֵית הַיַּיִן. וְנוֹתְנִים בְּכוֹס עַיִן. ביום חג פורים:

פּוּרִים גֶּשֶׁם בַּל יֵרָאֶה. כִּי מַיִם אָסוּר בַּהֲנָאָה. ביום חג פורים:

פּוּרִים דְּבַשׁ וְיַיִן יַחַד. יִשְׁתּוּ וְיִשְׁכְּרוּ בְּלִי פַּחַד. ביום חג פורים:

פּוּרִים הוֹלֵלוֹת וּצְחוֹק עוֹשִׂים. וְיַיִן שָׂרָף שׁוֹתִים. ביום חג פורים:

פּוּרִים וַעַד לִשְׁתּוֹת וּלְהִשְׁתַּכֵּר וְאַחַר כָּל מַשְׁקֶה לְבַקֵּר: ביום חג פורים:

פּוּרִים זְקֵנִים עִם נְעָרִים. יִשְׁתּוּ וְיִשְׁכְּרוּ כִּשְׁרִים. ביום חג פורים:

פּוּרִים חֲבִיתִין קוֹדְמִין לִנְסָכִים. וְיֵינוֹת כַּמַּיִם נִשְׁפָּכִים. ביום חג פורים:

פּוּרִים טוֹבֵל בְּמַיִם גְּוִיָּתוֹ. אֵין כַּפָּרָה לְחַטָּאתוֹ. ביום חג פורים:

פּוּרִים יַיִן מוּתָּר לִנְזִירִים. וְהֶפְקֵר לַעֲנִיִּים וַעֲשִׁירִים. ביום חג פורים:

פּוּרִים כֵּלִים רֵיקִים אֲסוּרִים. וּבוֹדְקִין בִּסְדָקִים וְחוֹרִים. ביום חג פורים:

פּוּרִים לֹא יֵרָאֶה לְךָ מַיִם. בְּרִית כְּרוּתָה לָעֵינַיִם. ביום חג פורים:

פּוּרִים מַלְבּוּשׁ נָכְרִי יִלְבָּשׁוּ. הוֹלְכִים עֲרוּמִים וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ: ביום חג פורים:

פּוּרִים נְהָרוֹת וּנְחָלִים יִפָּרְצוּ. פִּגּוּל הֵם לֹא יֵרָצוּ. ביום חג פורים:

מערבית לפורים

פּוּרִים סַהַר בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מָלֵא וְאוֹמֵר לְחַיִּים. ביום חג פורים:

פּוּרִים עָלַי לְווּ בָּנַי. וְשָׁתוּ יַיִן מַעֲדַנַּי. ביום חג פורים:

פּוּרִים פֶּה פָּתוּחַ לִרְוָחָה. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁלּוֹ כָּכָה. ביום חג פורים:

פּוּרִים צִמָּאוֹן וְרָעָב הָרְעִים. בְּמַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל לֹא נוֹדְעִים:

ביום חג פורים:

פּוּרִים קוֹל קוֹרֵא בִּרְחוֹבוֹת. הֲרִיקוּ הַכַּדִּים וְהָאוֹבוֹת. ביום חג פורים:

פּוּרִים רַחֲצוּ בְּיַיִן רַגְלֵיכֶם. וְכוֹס מָלֵא שְׂאוּ יְדֵיכֶם: ביום חג פורים׳

פּוּרִים שִׁכּוֹרַת וְלֹא מִיַּיִן. בְּשִׁבְטֵי יְשׁוּרוּן אַיִן. ביום חג פורים:

פּוּרִים תַּרְדֵּמָה עָוֹן פְּלִילִי. כִּי הַיַּיִן עוֹמֵד לִמְזוֹלִי. ביום חג פורים:

וַיֵּרֶד הַיַּיִן לְמַעֲמַקֵּי בִּטְנֶךָ. עָלֹה יַעֲלֶה לִמְרוֹמֵי רֹאשֶׁךָ. כְּתֵבֵל וּמְלוֹאָהּ תִּלְעַג בִּגְאוֹנֶךָ. תָּחוֹג תָּנוּעַ וְיִמְעֲדוּ רַגְלֶיךָ. בגלה ברנה וכו׳

לֹא תִשְׁתֶּה מַיִם בְּמִסְתָּרִים. כְּמַעֲשֵׂה תְּמִימִים בִּימֵי בֵּין הַמְּצָרִים יַיִן וּדְבַשׁ חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים. יַחֲלִיפוּ כֹחַ וִיאַמְּצוּ בְּשָׂרִים.

זה כוס שהייתנו פצו פה וכו׳:

לֹא תִשָּׂא כּוֹס רֵיק בְּיָדֶיךָ. וְאַל תִּמְסֹךְ מַיִם בִּגְבִיעַ יֵינֶךָ. גֶּפֶן וּדְבַשׁ יִכּוֹנוּ עַל שְׂפָתֶיךָ. וְדַם עֲנָבִים יְמַלֵּא קִרְבֶּךָ: השקינו וכו׳

אוֹחֲזֵי בְּיָדָם כּוֹסוֹת מְלֵאִים. בָּאִים לְסַלֶּדְךָ שִׁכּוֹרִים וּשְׂבֵעִים מְרַקְּדִים כְּאַיָּל בִּמְסִבַּת רֵעִים. יְשָׁרִים יִשְׁתּוּ וּפוֹשְׁעִים צְמֵאִים.

ברוך הפורים מפח שלמה עליו ועל ישראל ועל כל פושקי שפתים

אתה הראת

אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי הַיַּיִן הוּא הַמַּשְׁקֶה אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ: לְשׁוֹתֶה דְּבַשׁ לְבַדּוֹ הַשִּׂמְחָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אֵין כָּמוֹךָ בְּמַשְׁקִים יַיִן וְאֵין כִּדְמוּתֶךָ

כִּדְמוּתֶךָ: יְהִי כְבוֹד הַגֶּפֶן לְעוֹלָם יִשְׂמַח הַכּוֹרֵם בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם הַיַּיִן מְבוֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: יְהִי הַדְּבַשׁ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ אַל יַעַזְבֵנוּ וְאַל יִטְּשֵׁנוּ: וְאִמְרוּ הַשְׁקֵנוּ יַיִן גַּפְנֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַצִּמָּאוֹן לְהוֹדוֹת לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: הַיַּיִן מֶלֶךְ הַיַּיִן מָלָךְ הַיַּיִן יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: הַדְּבַשׁ עוֹז לְיִשְׂרָאֵל יִתֵּן הַדְּבַשׁ יְשַׁכֵּר אוֹתָנוּ בְּשָׁלוֹם: וְיִהְיוּ נָא גְבִיעֵנוּ לְרָצוֹן לִפְנֵי אֲדוֹן כּוֹס. וַיְהִי בִּנְשׂוֹא הַגָּרוֹן וַיֹּאמֶר לוֹט קוּמָה הַיַּיִן וְיָקִיצוּ אוֹהֲבֶיךָ וְיָנוּסוּ הַמַּיִם מִפָּנֶיךָ: קוּמָה הַיַּיִן לִשְׁתוֹתֶיךָ אַתָּה וְהַדְּבַשׁ רֵעֶךָ: קוֹנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ מַסְוֶה וְשִׁכּוֹרֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר לוֹט עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשַׁחֲרֶיךָ: וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה יֵינֵנוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיַשְׁקֵנוּ זֶה הַיַּיִן קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּשְׁתִיָּיתוֹ: מַשְׁקְךָ מַשְׁקֶה כָּל עוֹלָמִים וּמִשְׁתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: כִּי מִיַּיִן יֵצֵא סוֹבֵא וּדְבַר שִׁכּוֹר מִפְּרִי צָהֳרָיִם:

אָנָּא הַיַּיִן הַשְׁפִּיעָה נָא. אָנָּא הַדְּבַשׁ הַגְמִיאָה נָא. אָנָּא הַגֶּפֶן הַשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

אֲבִי הַשּׁוֹתִים הַשְׁפִּיעָה נָא. בּוֹצֵר הַכְּרָמִים הַגְמִיאָה נָא. גֶּפֶן פּוּרִיָּה הַשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

דְּבַשׁ מְבוּשָּׁל הַשְׁפִּיעָה נָא. הִין צֶדֶק הַגְמִיאָה נָא. וְוֵי הַמַּרְתֵּף הַשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

זְמוֹרַת הַגֶּפֶן הַשְׁפִּיעָה נָא. חַכְלִילוּת עֵינַיִם הַגְמִיאָה נָא. טַל שָׂרִיגִים הַשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

יֶקֶב תִּירוֹשׁ הַשְׁפִּיעָה נָא. כּוֹס וְגָבִיעַ הַגְמִיאָה נָא. לוֹט וְרֵעָיו הַשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

מדה

מָרָה צֶדֶק הַשְׁפִּיעָה נָא. נאד וָנֶבֶל הַגְמִיאָה נָא . סַף וְסֵפֶל הַשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ :

עָסִים וְעֵנָב הַשְׁפִּיעָה נָא. פֶּרֶט כֶּרֶם הַגְמִיאָה נָא. צִנְצֶנֶת וּצְלוֹחִית הַשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ :

קָצִין וְשַׂר הַשְׁפִּיעָה נָא. רְסִיסֵי יַיִן הַגְמִיאָה נָא. שׁוֹמֵר הַחָבִיּוֹת הַשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ :

תּוֹמֵךְ שִׁכּוֹרִים הַשְׁפִּיעָה נָא. תִּירוֹשׁ וּדְבַשׁ הַגְמִיאָה נָא . תָּמִים בְּטַעֲמוֹ הַשְׁקֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ :

קידוש לפורים

יוֹם הַפּוּרִים וַיְכֻלּוּ הַמַּיִם מֵהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל לוֹט בַּיּוֹם הַפּוּרִים כַּדּוֹ אֲשֶׁר שָׁתָה : וַיִּשְׁתֶּה בַּיּוֹם הַפּוּרִים מִכָּל כַּדָּיו אֲשֶׁר שָׁתָה : וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹם הַפּוּרִים וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ : כִּי בוֹ שָׁתָה מִכָּל מַשְׁקָיו אֲשֶׁר בָּחַר לִשְׁתּוֹת :

סַבְרִי סוֹרְרִים וּמוֹרִים וְשִׁכּוֹרִים

בָּרוּךְ אַתָּה מוֹכֵר פְּרִי הַגָּפֶן

בָּרוּךְ אַתָּה אֲשֶׁר מָכַר לָנוּ מִכָּל יַיִן . וְהִשְׁקָנוּ מִכָּל דְּבַשׁ וְהִשְׁכִּירָנוּ בְּכוֹסוֹתָיו : וַתִּתֶּן לָנוּ בְּאַהֲבָה מַשְׁקִים לְשִׂמְחָה יַיִן וּדְבַשׁ לְשָׂשׂוֹן . אֶת יוֹם חַג הַפּוּרִים הַזֶּה זְמַן שִׁכְרוּתֵנוּ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אָסוּר לִשְׁתִיַּת מַיִם. כִּי לָנוּ מָכַרְתָּ וְאוֹתָנוּ הִרְוִיתָ מִפְּרִי כְרָמִים · וּמַשְׁקֵי כַּדֶּיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִשְׁכַּרְתָּנוּ . בָּרוּךְ אַתָּה מוֹכֵר מַשְׁקִים וּמַעֲדַנִּים :

בָּרוּךְ אַתָּה שֶׁהִשְׁקָנוּ וְהִשְׁכִּירָנוּ וְהִגְמִיאָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה :

כל מקדש פורים כראוי לו. כל שותה יין כדת מחללו. שכרו הרבה מאד על פי פעלו. איש על כוסו ואיש על מאכלו: אוהבי היין המתחכים בבכורי ענבים. ביום הפורים שתו והתעלסו באהבים. גם שאו ידיכם כוסות ואמרו לחיים. ברוך פרי הגפן המשמח לב ועינים: דורשי הדבש זרע אברהם אוהבו. המאחרים לצאת מבית המשתה וממהרים לבא. שמחים לשמרו ולערוב ערובו. זה היום נתלה המן נגילה ונשמחה בו: זכרו תורת שתיה במצות פורים גרוסה. חרותה ליום שכרון כחבית בין רעותיה משובצה. טהורים ישתו וישכרוה במאמר כל אשר שתה. ויכל היין מן הכד מרוב כוסות אשר שתה: יום משתה הוא מבואו ועד צאתו. כל זרע יעקב יכבדוהו כדבר המלך ודתו. להשתכר בו ולשמוח בתענוג אכול ושתו. כל עדת שכורים יעשו אותו: משוך כרך למסובך חיט חורש ורוקם. נוטרי ליום הפורים שתו ושכרה להקם. שמחם בכוס שלם באור יינך תבתיקם. ירוין מדשן גביעך ונחל דבשך תשקם. עזור לשותים בפורים ביום ובלילה עולמים. פוסעים בו עקלקלות ומשתכרים אלף פעמים. פניהם יצהיר כאור שבעת הימים. יין חמר אהבת תמים. יין שרף שתיית עולמים.

יום זה מכובד מכל ימים. כי בו ישתה צדיק תמים: כל השנה תעשה מלאכתך. ויום הפורים ליינך. פורים לא תעשה בו מלאכה. כי חג הוא לפרי הכרמים: יום זה ראשון הוא לימי שכרון. יום משתה יום עבודת גרון. על כן כל איש ביינו ירון

עַל שְׁתֵּי כּוֹסוֹת יִבְצְעוּ תְּמִימִים : יום זה : אֱכוֹל לְבִיבוֹת שְׁתֵה יַיִן עֲסִיסִים. כִּי הַיַּיִן יִתֵּן לְכָל בּוֹ יָשִׁישׁ. אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ בְּשֶׁמֶן כָּתִית. מַרְפֵּא לְנֶפֶשׁ וְאוֹרֶךְ יָמִים : יום זה : לֹא תֶחְסַר כָּל בּוֹ וְשָׁתִיתָ וְשָׂמַחְתָּ. וּבֵרַכְתָּ אֶת הַיַּיִן עַל הַשּׁוּלְחָן עָרַכְתָּ. יִשְׂמַח גַּם הֶעָנִי בְּמָנוֹת שָׁלַחְתָּ. כִּי אָסוּר בְּפוּרִים פָּנִים נִזְעָמִים : יום זה : הַכּוֹסוֹת מְסַפְּרִים כְּבוֹדוֹ. וְגַם הַמַּרְתֵּף מָלֵא חַסְדוֹ. רְאוּ כִּי כָל אֵלֶה עָשְׂתָה יָדוֹ. כִּי מִשְׁתֶּה הוּא לַבּוֹעֲרִים וַחֲכָמִים. יום זה

יוֹם פּוּרִים אֵין לִשְׁכּוֹחַ. זִכְרוּ כְּרֵיחַ הַנִּיחוֹחַ. יַיִן מָצָא בּוֹ מָנוֹחַ וְשָׁם יִשְׁתּוּ וְיַחֲלִפוּ כֹּחַ : הַיּוֹם יִשְׁתּוּ בְּנֵי אֱמוּנִים. זְהִירִים לְדַבֵּשׁ אָבוֹת וּבָנִים. חָקוּק שִׁכָּרוֹן עַל כָּל פָּנִים מֵרוֹב יַיִן אַמִּיץ כֹּחַ : יין מצא : וּבָאוּ כּוּלָּם בִּבְרִית יַחַד. נִשְׁתֶּה וְנִרְוֶה אָמְרוּ כְּאֶחָד. וּפָתְחוּ וּפָצוּ פֶּה אֶחָד. בָּרוּךְ הַנּוֹתֵן לַשִּׁכּוֹר כֹּחַ: יין : דַּבֵּר בְּיֵינוֹ לוֹט הַשִּׁכּוֹר. יוֹם הַפּוּרִים זָכוֹר וְשָׁמוֹר. וְכָל כַּדָּיו יַחַד לִגְמוֹר. חַזֵּק מַתְנַיִם כְּבֶן מָנוֹחַ. יין : הָעָם אֲשֶׁר נָע בְּשֵׁכָר תָּעָה. יִשְׁכּוֹר לְקַיֵּים מִצְוַת שְׁתִיָּה. לְבַל יַעֲבָר בָּם מִקְרֶה רָעָה. לֹא יִישַׁן וְיִתְגַּל בְּאָהֳלוֹ כְּנֹחַ : יין :

יוצר חדש לפורים

מסוד כלים מכלים שונים . ומלכד דעת מזיגת מבינים .
אפתחה פי בכח ורב אונים · לשתות כוסות המונים הכונים :

וַיֵּבְךְּ וַיֵּשְׁתְּ לוֹט בַּיּוֹם הַהוּא :

כסדר מ״כ

אֶחָד הוּא הַיַּיִן. בִּלְעָדוֹ אֶפֶס וָאַיִן. גֵּהָה יֵיטִיב לִזְקֵנִים. דּוֹבֵב

שִׁפְתֵי יְשֵׁנִים. הֶבֶל אוֹיְבָיו יֶהְבָּלוּ. וְאוֹהֲבָיו לָעַד יִמְשְׁלוּ. זֶרֶשׁ וְהָמָן הָרְשָׁעִים. חֶבֶר נְחָשִׁים רָעִים. טָפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם. יַיִן לֹא רָאֲתָה עֵינָם. כַּד מַיִם שָׁתוּ. לְדוֹר דּוֹרִים נִכְרָתוּ: נִכְרָתוּ וְנִשְׁמָדוּ כְּזֶרַע פַּתְרוּס. וַיְהִי לִבְנֵי מֶרִי לְמוֹפֵת וְאוֹת:

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַכּוֹס

מְדִינָה וּמְדִינָה כְּחֻקּוֹתֶיהָ. נִשְׁבָּרִים וְנִשְׁתִּים מַשְׁקוֹתֶיהָ. סוֹר טָמֵא לְמַיִם יִצְוָחוּ. עֶצֶרֶת רְסִיסָיו לָאָרֶץ יִשְׁפְּכוּ. פְּרִי הַגֶּפֶן בִּמְחִיר יָבִיאוּ. צִנְצֶנֶת הַדְּבַשׁ לְפִיהֶם יַסִּיעוּ. קוֹנֶה וּמוֹכֵר כִּמְלוֹנָם. רוֹמְמוֹת הַיַּיִן בִּגְרוֹנָם. שַׁחַר לִשְׁתּוֹת יָקוּמוּ. תְּנוּמָה וְשֵׁנָה יַחְרִימוּ:

יַחְרִימוּ וְיַשְׁמִידוּ כָּל זֵכֶר מַיִם. וְלֹא יִפָּקֵד תַּחַת הַשָּׁמָיִם:

אָז נִבְהֲלוּ כָּל שׁוֹאֲבֵי מַיִם:

חַסְדֵי הַיַּיִן אַזְכִּירָה. וּתְהִלָּתוֹ בְּפִי אָשִׁירָה. יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמָתָם אָעִירָה. כְּבוֹדוֹ בִּדְבַשׁ בַּל אָמִירָה. לוֹ הַכֹּחַ וְהַגְּבוּרָה. וַחֲמָתוֹ כְּאֵשׁ מְדוּרָה. מְשַׂמֵּחַ אֲנָשִׁים בַּחֲבוּרָה. וּמְגָרֵשׁ דְּאָגָא אֲרוּרָה. מִסּוֹד חֲכָמִים מְנוּיָה וּגְמוּרָה. יַיִן אַל תִּשְׁתֶּה בִּמְשׂוּרָה. הַרְחֵב פִּיךָ וּמַלְאֵהוּ כְּאַתּוּן נוֹרָא. וּמִי שֶׁאִשּׁוֹ בְּעַצְמוֹתָיו עֲצוּרָה. עֵינוֹ טוֹעֵם טַעַם מִיתָה וּקְבוּרָה. וְהַזָּר עָלָיו אֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּשׁוּרָה: חַטָּאתוֹ כִּסְרוּם וַעֲוֹנוֹ כִּכְפִירָה: וְהַדְּבַשׁ לוֹ שֵׁנִי בִּמְלוּכָה. חוּט שֶׁל חֶסֶד עָלָיו מְשׁוּכָה. חֵלֶק יַעֲקֹב הוּא חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. רוֹפֵא שִׁבְרוֹ וּמְחַבֵּשׁ עַצְּבָתוֹ מְחִירוֹ מְעַט וְרַבָּה פְּעוּלָתוֹ לְרַוּוֹת וּלְשַׁבֵּר אַחַת דָּתוֹ. לְשַׂמֵּחַ נִגּוּנִים יוֹצְרוֹ עָשׂוֹ כְּיַיִן אָדוֹם צַלְמוֹ וּדְמוּתוֹ וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן כַּהֲלָכָתוֹ. הַדְּבַשׁ מְמַלֵּא מְקוֹם שְׁתִיָּיתוֹ. וְהַשְׁוָתוֹ מְקַיֵּים כְּמִשְׁפַּט

מצותו

מִצְוָתוֹ . וּבְרוֹב יָמָיו כֵּן גְבוּרָתוֹ : טוֹבִים מִנְעוּרָיו יְמֵי זִקְנָתוֹ . וּבְאָהִיו הַיַּיִן הַשֵּׂיבָה תְּהִלָּתוֹ : וְהַיַּיִן שָׂרָף גַּם הוּא אַחֲרֵיהֶם . בְּחוֹם וּגְבוּרָה נִלְוֶה אֲלֵיהֶם. שׁוֹתָיו פְּנֵי לְהָבִים פְּנֵיהֶם . טוֹעֲמָיו חַיִּים זָכוּ בִּימֵיהֶם . מִצְוָה מִן הַמּוּבְחָר בּוֹ בְּשַׁחֲרִית . חֲלִישׁוּת הַלֵּב סוֹפוֹ לְהַבְרִית . לְדָגִים יִלָּוֶה פִּי שְׁנַיִם כִּי בִגְלָלָם יִשְׁתּוּהוּ בְּכִפְלַיִם . טֶרֶם אָכְלָם לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכוֹרָה . וְאַחֲרֵיהֶם כּוֹס שֵׁנִי מֵאָבוֹת מְסוֹרָה . בְּרֹאשׁ כָּל אוֹכֶל הוּא יִסַּע רִאשׁוֹנָה . וּמְאַסֵּף לְכָל הַמַּשְׁקִים כְּבוֹדוֹ בָּאַחֲרוֹנָה. שָׁלֹשׁ אֵלֶּה מַשְׁקֵי נְדָבוֹת : יִשְׁתּוּ וְיִשְׁכְּרוּ בָנִים וְאָבוֹת . פּוֹצִים פֶּה וּמְמַלְּאִים גְּרוֹנֵיהֶם . לִשְׁלָשְׁתָּם יַחַד מְגַמַּת פְּנֵיהֶם . אֵלֶּה לְאֵלֶּה פּוֹשְׂקִים כַּפֵּיהֶם . וְאֵלֶּה לְאֵלֶּה יַאֲרִיכוּ לְשׁוֹנֵיהֶם . אֵלֶּה מְרַקְּדִים כִּבְנֵי צֹאן וְאֵלֶּה מְרַנְּנִים בְּגָרוֹן .

כַּפּוֹס עַל יַד שְׁכּוֹרֶיךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר לְחַיִּים :

הושענות לפורים

הוֹשַׁעְנָא

לְמַעַנְךָ יֵינֵנוּ הוֹשַׁעְנָא :

לְמַעַנְךָ תִּירוֹשֵׁנוּ הוֹשַׁעְנָא :

לְמַעַנְךָ גַּפְנֵנוּ הוֹשַׁעְנָא :

לְמַעַנְךָ דִּבְשֵׁנוּ הוֹשַׁעְנָא :

לְמַעַן אַמְתַּחְךָ . לְמַעַן בּוֹצְרֶךָ . לְמַעַן גְּבִיעֶךָ . לְמַעַן דָּגֶיךָ .
לְמַעַן הִינְךָ לְמַעַן וְעוּדֶיךָ . לְמַעַן זַגֶּיךָ . לְמַעַן חַרְצַנֶּיךָ . לְמַעַן טַעְמֶךָ .

לְמַעַן יְקָבֶיךָ. לְמַעַן כַּרְמֶךָ. לְמַעַן לְבִיבוֹתֶיךָ. לְמַעַן מַעֲדַנֶּיךָ. לְמַעַן נְגִינוֹתֶיךָ. לְמַעַן סְמָדָרֶךָ. לְמַעַן עֲנָבֶיךָ לְמַעַן פַּרְשַׁנְדָּתֶךָ. לְמַעַן צִמּוּקֶיךָ. לְמַעַן קְעָרוֹתֶיךָ. לְמַעַן רֵעֶיךָ הָרַבִּים. לְמַעַן שׁוֹתֶיךָ. לְמַעַן תִּירוֹשְׁךָ הוֹשַׁעְנָא:

אֶבֶן שְׁתִיָּה. בֵּית הַמִּשְׁתֶּה. גַּת דְּרוּכָה. דָּגִים מְלוּחִים. הִין צֶדֶק. וּצְחוֹק יֵרָאֶה. זוֹלֵל וְסוֹבֵא. חָבִית דְּבַשׁ. טָבוּחַ טֶבַח. יַיִן שָׂרָף. כּוֹס מָלֵא. לוּז וְאֱגוֹז. מַאֲפֵה תַנּוּר. נְזִיד עֲדָשִׁים. כִּיר הַבָּשָׂר. עַרְמוֹן זָרִים. פּוּצֵי פֶּה. צְלִי אֵשׁ. קֵבָה וּבֶטֶן. רֹאשׁ מָחוּץ. שִׁכּוֹרֵי אֶפְרַיִם תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר הוֹשַׁעְנָא:

רַחֵם נָא קְהַל עֲדַת שִׁכּוֹרִים. שְׁלַח וּמַלֵּא גְרוֹנָם. וְהַשְׁקֵנוּ יַיִן מִשְׁתֵּנוּ:

שַׁעֲרֵי הַמַּרְתֵּף פְּתַח. וְיֵינְךָ הַטּוֹב לָנוּ תִפְתַּח. תַּשְׁפִּיעֵנוּ וּמַיִם אַל תִּשְׁפֹּךְ. וְהַשְׁקֵנוּ מֶסֶךְ יֵיִשֵׁנוּ:

קוֹל מְשַׁבֵּר מְשַׁבֵּר וְאוֹמֵר

מְנוּיָה וּגְמוּרָה מִסּוֹד חַכְמֵי מִשְׁתֶּה. טוֹב לְאָדָם שֶׁיִּשְׁתֶּה מִשֶּׁלּוֹ. יִשְׁתֶּה:

שִׂישׂוּ וְשִׂמְחוּ בְּשִׂמְחַת פּוּרִים. וּתְנוּ כָבוֹד לַעֲדַת שִׁכּוֹרִים. כִּי טוֹב הַיַּיִן לַעֲנִיִּים וַעֲשִׁירִים: מִפָּז וּמִפְּנִינִים יְקָרָה. נָגִיל וְנָשִׂישׂ בְּיֶקֶב וּבוֹרָה. כִּי הֵם לָנוּ עוֹז וְאוֹרָה: אֲהַלֵּל יֵינִי וְאֶשְׂמַח בּוֹ. וְאָשִׂימָה שְׁתִיָּתִי בּוֹ. אַגְמִיאֵנוּ בְּסוֹד עַם קְרוֹבוֹ יֵינִי תִּירוֹשִׁי אֶרְחֶה בּוֹ: נגיל בְּכָל פֶּה אָרִיק גְּבִיעֶךָ. וּבְצַוָּאר עָתָק אֶשְׁתֶּה כַּדֶּיךָ בְּשָׂשׂוֹן תְּנַהֲלֵנוּ לְבֵיתְךָ עַל חָזְקֶךָ וְעַל טַעְמֶךָ: נגיל: גֶּפֶן תָּחִישׁ מַשְׁקֶה טוֹב. כִּי אַתָּה שִׁכָּרוֹן עַז וְטוֹב. גִּבּוֹרִים יִשְׁתּוּךָ בְּכֶפֶה טוֹב

הוֹדוּ לַיַּיִן כִּי טוֹב : נגיל : דְּבַשׁ הַשְׁקֵה נָא הֲמוֹנַי. כִּי אֵין כָּמוֹךָ בְּעֵינַי. דָּגִים יְסוֹבְבוּךָ לְפָנַי. מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת מַעֲדַנַּי : נגיל : הֲלֹא בְּאַהֲבָתוֹ בָּחַר בָּנוּ. דַּם עֲנָבָיו הִשְׁקָנוּ. הָאָדוֹם הָאָדוֹם הִשְׁכִּירָנוּ. כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ עִמָּנוּ :

נגיל ונשיש ביקב ופורה, כי הם לנו עוז ואורה :

תפלת נעילה לפורים

כשנועל החנוני את בית המשקה ואינו רוצה ליתן בהקפה.

אַתָּה נוֹתֵן יָד לַשּׁוֹתִים וִימִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל מָעוֹת. וַתְּלַמְּדֵנוּ לְהִתְוַדּוֹת לְפָנֶיךָ עַל כָּל הַכּוֹסוֹת אֲשֶׁר שָׁתִינוּ לְמַעַן נֶחְדַּל מֵעוֹשֶׁק יָדֵינוּ. וַתְּקַבְּלֵנוּ בְּכִים שָׁלֵם לְפָנֶיךָ כְּאִישִׁים וּכְנִיחוֹחִים. לְמַעַן מַשְׁקוֹתֶיךָ אֲשֶׁר הֱכִינוֹתָ. אֵין קֵץ לְצִמָּאוֹן גְּרוֹנֵנוּ. וְאֵין מִסְפָּר לְתַאֲוַת חִכֵּנוּ וְאַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאַחֲרִיתֵנוּ שִׁכָּרוֹן וְקִיא צוֹאָה לְפִיכָךְ הִרְבֵּיתָ מַיִם בְּכוֹסֵנוּ. מָה אָנוּ מֶה יֵינֵנוּ מֶה דִּבְשֵׁנוּ מֶה שְּׁתִיָּתֵנוּ מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ הֲלֹא כָּל הַשִּׁכּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְלוֹט כְּלֹא הָיָה וְנָבָל כִּבְלִי מִדָּה וּבַלְשַׁצַּר כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מִשְׁתֵּיהֶם תּוֹהוּ וּמִסְפַּר גְּבִיעֵיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ וּמוֹתַר הַכּוֹס מִן הֶחָבִית אַיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל :

אַתָּה הִבְדַּלְתָּ יַיִן מִירוֹשׁ וַתִּשְׁפּוֹךְ לְתוֹכוֹ מַיִם לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ כִּי מִי יֹאמַר לְךָ מַה תִּפְעַל וְאִם יִשָּׁחֵת מִי יַעֲצוֹר בַּעַדְךָ. וַתִּתֶּן לָנוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם הַפּוּרִים הַזֶּה שְׁתִיָּה וּגְמִיאָה לְכָל שִׂפְתוֹתֵינוּ לְמַעַן נֶחְדַּל מֵמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּכָל רֶגַע לִשְׁתּוֹת יֵינְךָ בְּפֶה שָׁלֵם וְאַתָּה

נעילה לפורים

בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ כִּי לֹא תַחְפּוֹץ בְּצִמָּאוֹן שִׁכּוֹרִים שֶׁנֶּאֱמַר דִּרְשׁוּ הַיַּיִן בְּהִמָּצְאוֹ שְׁתוּהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב וְנֶאֱמַר יַעֲזוֹב שׁוֹתֶה דַּרְכּוֹ וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל מַחְשְׁבוֹתָיו וְיָשׁוּב אֶל הַיַּיִן וִיתַמְּמֵהוּ וְאֶל הַדְּבַשׁ כִּי יַרְבֶּה לִשְׁתּוֹת: וְאַתָּה הַמּוֹזֵג אֶרֶךְ יָדַיִם וְרַב שָׁקָה וּמַרְבֶּה לִמְסוֹךְ וְרוֹצֶה אַתָּה בִּשְׁתִיַּת אֲנָשִׁים וְאֵין אַתָּה חָפֵץ בִּשְׁנָתָם שֶׁנֶּאֱמַר אֱמוֹר אֲלֵיהֶם חַי אָנִי אִם אֶחְפּוֹץ בְּשִׁנַּת הַשִּׁכּוֹר כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מִבֵּיתוֹ וְשָׁתָה וְנֶאֱמַר שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִבָּתֵּיכֶם וְלֹא תֵרָדְמוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנֶאֱמַר הֶחָפֵץ אֶחְפּוֹץ תַּרְדֵּמַת סוֹבֵא נְאֻם הַמּוֹזֵג הֲלֹא בְּשׁוּבוֹ מִקִּיאוֹ וְשָׁתָה וְנֶאֱמַר כִּי לֹא אֶחְפּוֹץ בְּשׂוֹנְאֵי מִמְסָךְ נְאֻם הַמּוֹזֵג וְהָשִׁיבוּ וּשְׁתוּ כִּי אַתָּה מְמַלֵּא מֶסֶךְ לְיִשְׂרָאֵל וּמוֹזֵג לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל יוֹם וָיוֹם וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מוֹזֵג וּמוֹכֵר מַשְׁקֶה בְּתַקָּנָה אֶלָּא אָתָּה:

שִׁיר המעלות ליולדת בפורים

שִׁיר לְמַעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶעָרִים מֵאַיִן יָבֹא יֵינִי: יֵינִי מֵעִם אוּנְגַארְן גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ: אַל יִתֵּן לַעֲמוֹד רַגְלֶךָ אַל יָנִיף לְשׁוֹנֶךָ: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישַׁן שׁוֹתֶה יִשְׂרָאֵל: יַיִן שׁוֹמְרֶךָ יַיִן צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַיַּיִן לֹא יַעַזְבֶךָ וְהַדְּבַשׁ בַּלָּיְלָה: הַיַּיִן יִשְׁמָרְךָ מִכָּל צָמָא יִסְגּוֹר אֶת עֵינֶיךָ: הַיַּיִן יְמַלֵּא פִּיךָ וּגְרוֹנְךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

טָאקַייֶער וְגֶעסְמִילֶר וְשַׁאמְפַּאנְיֶיר

מים לא תשתה	תשתה לא מים
לא מים תשתה	לא תשתה מים
תשתה מים לא	מים תשתה לא

שיר המעלות לפורים

חרת ואמתלאי | לוט ועורבתא
נבל ואביגיל | כלבנר ושגל

זרש וכל כת דילה חויץ

אקדמות לפורים

אקדמות מלין לאחויא מאחשורש מלכא טפש תא
אולא שקילנא לפומא כסא דחמרא וכדא דיינא
שרפו תא
אפיק מאני דבי מקדשא ושתי בהון איהו ורברבנוהי
ולחינו תא
איהו בקרי ואיהי בבוצינא תרויהו אתכוונו לזנו תא
ביומא שביעאה קדישא דא הוא יומא יקירא
דשב תא
בהאי יומא דישראל משבחין למאריהון ועסקין
באוריי׳ תא
בטעם חמרא אנצויי בשפירתא דנשי ומתעסקין
בזנו תא

ביד

השיר הארמי הזה נעשה כתבנית אקדמות לשבועות סופר והולך כל פרטי נס פורים ע"פ מדרשי חז"ל בש"ס ומדרשים ותרגום שני: לאחויא. לספר: אולא. בתחלה: ולחינתא. ופלגשו: איהו בקרי. משל כפי חז"ל והכונה שאם הבעל נואף גם אשתו מנאפת: אנצויי. נחלקו ע"ד יופי הנשים: ערטילאי. ערומה: פירין. מלאכים. לא צביאת. לא רצתה: רעותא

אקדמות לפורים

בְּיַד סָרִיסוֹהִי שְׁדַר לְאַיְתִי יַת וַשְׁתִּי עַרְטִילָאֵי דְלֵית
דַכְוָן תָּא
גְּמוֹל אֲתֵיב לָהּ קוֹבֵיהּ בְּגִין דַעֲבָדָה עֲבִידְתָּא
בִּיהוּדַיְיתָא בְּשַׁבַּ תָּא
גַּבְרִיאֵל מַלְאָכָא קַדִּישָׁא בִּגְזֵרַת עִירִין עֲבִיד לָהּ זְנָבָה
בְּמִצְחָהּ תָּא
גְּלַל כֵּן לָא צְבִיאַת לְמֵיתֵי קֳדָם מַלְכָּא וּלְמֶעֱבַד לֵיהּ
רְעוּ תָּא
גַּבְרָא בַּר אַחוּרַיְירֵי דְאַבָּא שְׁדַרַת לֵיהּ לְקָבֵל אַלְפָּא
חַמְרָא שָׁ תָּא
דְנָא מִלְּתָא דְלָקַת בֵּיהּ כְּנוּרָא עַל דִזַלְזְלָא בְּמַלְכוּ תָּא
דִינָא שְׁדַר לַחֲכִימֵי דִיהוּדָאֵי דְהַיְתֵי נְבוּכַדְנֶצַּר
מִירוּשְׁלֵם קַרְ תָּא
דָא אֲתִיבוּ לֵיהּ מִיוֹמָא דְגְלֵינָא מֵאַרְעָא לֵית בָּנָדֵע תָּא
דַעֲתָן דְתֵיזִיל לְעַמּוֹן וּמוֹאָב דְיָתְבִין כְּחַמְרָא עַל
דוּרְדְיָ תָּא

הקריב

רעותא. רצון: נכרא. שלחה לו לומר אתה עבד ושומר הסוסים אלא אני הייתי: דכיתי. סביבא: דיתבין כחמרא. שיושבים בשלוה כיין על שמריו: יעטוהי. יועציו: עיטא. עצה: כלנה, בבקר וערב: שים טעם. נתן הדת: כנישת. משפחת שאול המלך: זמין. מלאך הביא לו שדית בתואר אסתר ועי"כ לא נטמאה הצדקת הבעילת אחשורש: לא אסתאב

אכרמות לפורים

הַקְרֵיב לְוַת שְׁבַע יַעֲטוּהִי שְׁאִילְתָּא דָא מִלְּתָא
רַבְרְבָא תָּא
הֶדְיוֹט מְכוּכָן דְּלֵג בְּרֵישׁ דָא הוּא הָמָן רְשִׁיעָא בַּר
חַכְּדָא תָּא
הָא עִיטָא יְהִיב לֵיהּ לְמִקְטַל לְוַשְׁתִּי וְלִנְסַב אִתְּתָא
א וְחֲרַנְיָי תָּא
הַאי רְשִׁיעָא אֲמַר בְּלִבֵּיהּ לְמֵיהַב לֵיהּ בְּרַתֵּיהּ
לְאִנְתְּתָא וּמַלְכְּתָא תָּא
וְכַד פָּג יֵינָא דְמַלְכָּא וּדְכַר יַת וַשְׁתִּי בִּדְנַח וּשְׁקַע תָּא
וּמְנֵיהּ שָׂים טְעֵם לְמִכְנַשׁ יַת כָּל עוּלֵמְתָהָא לְשׁוּשַׁן
בִּירְתָא תָּא
וְאִשְׁתַּכְּחַת תַּמָּן אֶסְתֵּר דַּהֲוַת מִן גְּנִיסַת דְּשָׁאוּל
מַלְכָּא תָּא
וַי צְוַח הָמָן רְשִׁיעָא כַּד חָזָא יְעֵינוֹהִי הַאי שְׁפִירָא תָּא
זְנָא אֲחַשְׁוֵרשׁ עִם כּוּלְּהוֹן וְלָא נַיְיחָא בְּהוֹן דַּעְתָּא
זוּוגָא דְאֶסְתֵּר פַּיְיסֵיהּ בְּגִין דְּטָעִים טַעַם בְּעוּלְתָּא
וּבְתוּל תָּא
זַמִּין לֵיהּ מַלְאָכָא שַׁדְרָתָא חִלּוּפָא דְאֶסְתֵּר בְּצַלְמְהָא
וּדְמוּ תָּא

זיהור

אסתאב : לא נטמא : אנית . שמע דבריהם : חוי . ספר : ואנטליבו . ונתנו : בספרא
דוכרנייתא

אקדמות לפורים

זֵיהוּר יְקָרָה לָא אִסְתָּאַב וְאִשְׁתְּאָרַת זַכָּאָה
בְּקָדוּשָׁא תָּא

חֲשָׁ:וּ בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ לְמֵיהַב לֵיהּ לְמַלְכָּא סַמָּא
דְמוֹ תָּא

חַכִּים מָרְדְּכַי אֲצִית מִלֵּיהוֹן דַּהֲוָה יָדַע בְּכָל לִשָּׁן
לְחִישׁוּ תָּא

חַוֵּי פִּתְגָמָא לְאֶסְתֵּר וְאֶסְתֵּר לְמַלְכָּא וְאִשְׁתַּבְּחָא
מִלְּתָא מְהֵימְנוּ תָּא

חֲרֵץ לְהוֹן מוֹתָא וְאִצְטְלִיבוּ וְאִתְכְּתַב בְּסִפְרָא
דוּכְרְנַיִי תָּא

טְפֵשׁ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ רַבִּי יַת הָמָן בַּר הַמְּדָ תָּא

טְעֵם אִתְיְהַב לְמִסְגַּד קַמֵּיהּ בִּדְחִילוּ וְאֶמְתְּנוּ תָּא

טָמֵא הָמָן חָקִיק לֵיהּ צַלְמָא עַל לִבָּא בִּרְשִׁיעוּ תָּא

טָהוֹר מָרְדְּכַי לָא צָבֵי לְמִסְגַּד דְּדָא פּוּלְחַן נוּכְרָיָי תָּא

יָעַץ הָמָן לְשֵׁיצָאָה יַת מָרְדְּכַי וְכָל יִשְׂרָאֵל אוּמָּ תָּא

יַרְחָא אֲדָר סַלִּיק לֵיהּ בָּתַר דְּאַטִּיל גוֹרָלָא וְחֶשְׁבְּנוּ תָּא

יִשְׂרָאֵל עַמָּא קַדִּישָׁא לְאַשְׁמָדָא מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא וְכָל
אַתְרָוָן תָּא

יומא

דוכרנייתא . כספר הזכרונות : רבי . הגדיל : טעם. דת : ואמתנותא ופחד : צבי . רצה : פולחן

אקדמות לפורים

יוֹמָא תְּלִיתָאִי אָזַל וַאֲכַל קוּרְצָא בֵּי מַלְכוּ תָּא
כַּלְבָּא בִּישָׁא אֲמַר אִיתִי גוּבְרִין מִתְבַּדְּרִין בְּכָל
מְדִינָן תָּא
כְּרַגָּא לָא יָהֲבִין לְמַלְכָּאוּלָא עָבְדִין שׁוּם מִשַּׁמְּשׁוּ תָּא
כַּד מִתְיַלִּיד לְהוֹן דְּכַר מוֹהֲלִין וּפוֹרְעִין יָתֵיהּ בְּלָא
רַחֲמָנוּ תָּא
כְּדֵין וּכְדֵין עָבְדִין בִּישָׁא דְּלָא לְמִפְרַט בְּשִׁפָּן תָּא
לֵאלָהָךְ לֵית אִינוּן פָּלְחִין וְאָמְרִין דְּלֵית בֵּיהּ מְמָשׁוּ תָּא
לְכוּלָא שַׁתָּא מַסְּקִין בְּשִׁיהִי וּפִהִי וּמְקַלְּלִין בְּבֵי
כְּנִשְׁתָּא לְמַלְכוּ תָּא
לְיֵינָא דִּילָן טָמֵא קָרְיָין וּמוֹשְׁדִין יָתֵיהּ כְּמֵי מִסָּאֲבוּ תָּא
לְמִשְׁבַּק יַתְהוֹן בְּאַרְעָא בִּישׁ יְמְטֵי לָנָא וְסַגְיָא
עֲוַיֵי תָּא
מַלְכִּי יִשְׁפַּר עֲלָךְ לְאַתְרָבָא לְהוֹן מֵאַרְעָךְ בְּחַדָא
שַׁעְ תָּא
מִן דָּא יֵיתוּן עֲסַר אֲלַף קַנְטָרִין דְּכַסְפָּא לִגְנְזָא
דְּמַלְכוּ תָּא
. שַׁמַּיָּא אֲתִיבוּ לֵיהּ רָשָׁע כְּבַר אַקְדִּימוּךְ יִשְׂרָאֵל
בְּתִקְלִין דְּמַשְׁכַּן תָּא

מרא

סולחן נוכריותא. עובד כוכבים: לשיצאה. לכלות ולהשמיד: ואכל קורצא. דבר לשון הרע: מתכדרין

אקדמות לפורים

מָרָא דְעָלְמָא יַעֲבִיד עִמָּךְ מִלְחַמְתָּא וּקְרָבוּ תָא
נְטַל מַלְכָּא עִזְקָא מִן יְדוֹי וַאֲמַר לְהָמָן בְּנַקְשׁוּ תָא
נְסִיב לָךְ כַּסְפָּא וְהַדִּין עַמָּא וַעֲבִיד בֵּיהּ כִּרְעוּ תָא
נְבִיַּיָא כּוּלְהוֹן לָא אַהַדְרוּ לְיִשְׂרָאֵל בִּתְיוּבְתָּא כְּהָדָא
עִזְקָא תָא
נַפְשֵׁיהוֹן אִתְמַסְרוּ בִּידֵי סַנְאָה דְגָרִיעַ מְנַחֵשׁ כַּדְמֵיי תָא
סִפְרֵי אִתְכַּתְּבוּ לְשֵׁיצָאָה יַת יִשְׂרָאֵל עַד זְבוּלָא
בַּתְרַיְי תָא
עוּדְתָא דְאַחַשְׁוֵרוֹשׁ דְאִתְהַנֵּי מִינָהּ עֲבָדָה לְהוֹן
הַאי דָ תָא
סוּדָא גְלִי לְאֵלִיָּהוּ מִשְׁמַיָּא דְיָכְלִין צַדִּיקַיָּא לְמִבְטַל
דָא גְזַר תָא
עוּבְדָא סָח אֵלִיָּהוּ לְמָרְדְּכַי בְּחֶלְמָא דְהוּא, צַדִּיקָא
וְרֵישׁ גַּלְוָ תָא
עֵיטָא יְהַב לֵיהּ לְאַלְבָּשָׁא שַׂקְוְאֵפֶר. אַפּוּשֵׁי צְלוּ תָא
פּוּרְפּוּרֵיהּ בְּזַע וּלְבִישׁ שַׂקָּא וְאָתָא עַד קֳדָם תַּרְעָא
דְמַלְכוּ תָא
פְּרִיסְתְּקָא שְׁדָרָהּ אֶסְתֵּר לְמִגְזַר צוֹמָא לְכָל עַמָּא יוֹמִין
תְּלָ תָא

צם ית

מתכדרין . מפוזרים ; כרגא . מכס ; דכר . בן זכר ; כשהי ופסי ; הוא רמז י תיבות שבת היום ופסח

אקדמות לפורים

צָמִית אוּף הִיא וְאַעֲלַת קֳדָם מַלְכָּא בְּלָא הַרְמָנוּ תָא
צַדִּיקַת אִתְלַבְּשַׁת תְּנָא וְאוֹשִׁיט לָהּ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שַׁרְבִיטָא דְמַלְכוּ תָא
צָוַח וְאָמַר מַה בָּעְיַת יְהִיבְנָא לְבַר מִבִּנְיָן מַקְדְּשָׁא בִּירוּשְׁלֵם קַרְ תָא
קַבֵּל דְּנָא אֲמַרָה יֵיתֵי מַלְכָּא וְהָמָן לַאֲרִסְטוֹן דִּי תַקְּנִית וְשֵׁרוּ תָא
קְבִיעִין תֶּהֱווֹן אוּף לְמָחָר דְּאַעֲבֵד לְכוֹן סְעוּדְ תָא
רְשִׁיעָא הָמָן אִתְיַהַר וְחַוֵּי דָּא מִלְּתָא לְאִנְתְּתֵיהּ וּבְנֵי בֵּי תָא
רְבוּתָא דַּעֲבְדָהּ לֵיהּ אֶסְתֵּר גָּרְמָה לֵיהּ קְטָלָא וּמוֹ תָא
שִׁנְתָּא נַדַּת מִמַּלְכָּא וְחָשְׁדָהּ לְמַלְכְּתָא עַל דִּזְמִנָּה לְבַר הַמְדָ תָא
שַׁדַּר לְמֵיתֵי וּלְמִקְרֵי קֳדָמוֹהִי יַת סִפְרֵי דוֹכְרָנַיָּ תָא
שַׁמְּשַׁי מוֹחֵק וְגַבְרִיאֵל כּוֹתֵב דְּמָרְדְּכַי אַצֵּל לְמַלְכָּא מִסַּמָּא דְמוֹ תָא
תְּוַהּ מַלְכָּא עַל דְּלָא אִתְעֲבִיד עִמֵּיהּ שׁוּם יְקָר וּרְבוּ תָא
מַאן בְּדַרְתָּא שָׁאִיל וְהָמָן אָתֵי לְמֵימַר דְּעָבִיד לְמָרְדְּכַי צְלִיבוּ תָא
אֲמַר מַלְכָּא סַב לְבוּשָׁא וְסוּסָא וְאַרְכִּיב לְמָרְדְּכַי בְּשׁוּשַׁן בִּירָ תָא
הַאי שַׁעֲתָּא אוֹדִיקַת בְּרַתֵּיהּ מֵחֲלוֹנָא וְשַׁדִּית עֲלֵיהּ עֲצִיצָא דְצוֹאָ תָא
רִשְׁעֲתֵיהּ תָּבַת בְּרֵישֵׁיהּ וְאַתְחִיל לְמִנְפַּל מֵרְבוּתֵיהּ לִשְׁאוֹל תַּחְתִּי תָא
חַרְבוֹנָה חַוֵּי לְמַלְכָּא דְּאַתְקִין צְלִיבָא לְמָרְדְּכַי עַד דְּשֵׁיזְבֵיהּ מִגּוֹ מוֹ תָא
רְגַז מַלְכָּא וַאֲמַר צְלִיבוּ יַת הָמָן עֲלֵיהּ עַל דְּמָרִיד בְּמַלְכוּ תָא
וְיָהִיב רְשׁוּ לִיהוּדָאֵי לְמִקְטַל יַת עַמְמַיָּא דְאִינוּן לְהוֹן נַגְ תָא

חדו

ופסח היום : ומוסרין . ושופכין אותו כמים טמאים : וסגיא שויתא . וחטא גדול יהי' לנו . מלכו . עלתי : לאתרכא . לגרש : עזקא . טבעת : לשיצאה להשמיד ולכלות : פורפוריה בוץ . קרע את מעילו מעליו : פריסתקא . פקיד ומלוה : הרמנותא . רשות : לארסטון ושרותא לסעודה ומשתה אשר עשיתי : אתייהר נתגאה : תוה . תמה והתפלא : צליבותא . עץ לתלות עליו : אודיקת וכו'. ראתה בתו מן החלון ושפכה עליו עביט של צואה : תבת . שבה בראשו :

אקדמות לפורים

חֲדוּ יְהוּדָאֵי וּצְלִיבוּ בְּנוֹהִי דְהָמָן מִן פַּרְשַׁנְדָתָא עַד וַיְזָ תָא
יוֹמָא דְפוּרַיָא שְׁפַר עִדָּן לְמִתְנֵי שְׁבָחֵי דְתַלְמוּדֵי דְרַב שָׁ תָא
צַדִּיקַיָא מְסַחְרִין עֲלֵי תַכָּא דְרַב יֵינָא דְנָטִיר בֵּי גַעֲוָן תָא
חַמְרָא טָבָא לְפוּם רַבָּנָן וְתַלְמִידֵיהוֹן לְמִקְבַע הִלְכְתָא כְּרַב כַּ תָא
קְלִילָן. פּוּמֵיהוֹן כִּנְשְׁרָא לְמִפְתַח בְּרַב כַּדָא וּלְמְסַיְמֵי בְּרַב חָבִי תָא
חַמְשִׁין אִינוּן אוּשְׁפִּוזִין שְׁרִירִין וְקַיָמִין לְמִשְׁתֵי חַמְרָא בְּכָל שַׁ תָא
זַכָּאִין אִינוּן דְשַׁתְיָין בְּהַאי יוֹמָא יֵינָא וְדוּבְשָׁא רִבְוָון רִבְוָ תָא
חַמְרָא יָגֵן עֲלֵיהוֹן וְיִדְמְכוּן כְּלוֹט דְעָרַק מִן גּוֹ סְדוֹם קַרְיָ תָא

תוי. ספר: נגותא. שונאים ואויבים: חדו: שמחו: מסחרין: מסובין על שולחן של רב יינא המשומר: אושפוזין: אורחים טובים: וידמכון. יזכו לישן כלוט שברח מן סדום ההפוכה:

גם אלה לחכמי שכורים

אין מוקדם ומאוחר בפורים

שאלה. אכסנאי הדר בכפר וביתו כרוכה באוכלסין והכין לעצמו קודם פורים שלש יורות גדולות של יין. ובפורים בהשכמה תיכף אחר קריאת אקדמות נפלה טפת מים לתוך יורה אחת ועין לא ראתה לאיזה יורה נפלה. ורצה האחד להורות דבטלה האחת לגבי השנים. אך האחרים מעכבים על ידו. ולשלוח אחד מהם לקהלה הקרובה לקנות יין אחר אי אפשר. דאיכא למיחש שמא יתעכב בדרך ולא יקיים ח"ו מצות שתייה. לפי שהשטן מקטרג בשעת הסכנה. וע"י נכרי נמי אי אפשר דחיישינן שמא ינסך דרך הליכתו. ועכשיו הם מצטערים מאד ובמבוכה גדולה. לכן אפיל תחנתי לפני מרן שישלח לנו תיכף ומיד תשובה נכונה כי הזמן קצר מאד:

תשובה. מה שרצה האחד להתיר משום בטול. טעות הוא בידו ותלמיד שלא הגיע להוראה הוא. דמלבד שאין בטול בדבר שיש לו מתירין הני יורות קבוע נינהו וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. אך מתוך שאלתך אני רואה שלא זכית לראות ירושלמי דמס' שכורים מימיך שאלמלא ראית אותו לא נסתפקת כלל בנידון דידן דהכי גרסינן בירושלמי שכורים. אע"פ שאמרו חכמים מים בפורים במשהו. במקום שאין יין חי כי אם מזוג במים. מקיימים בו מצות שתייה ואין חוששין. ומפרש בגמ' שם דתנא קרא אשכח ודרש. והשתייה כדת אין אונס. אימתי מחוייבת השתייה להיות כדת. בזמן שאין אונס. אבל היכא דאיכא אונס מותר לעבור על דת. הרי לך בהדיא דכשאין יין אחר מותר לשתות יין שנאסר ע"י תערובות. ואל תדחה אותו בקש דלא פסקינן כירושלמי נגד הש"ס בבלי דילן. דהא כסברא הוא. דמי גרע מצות שתייה מפקוח נפש שאין לך דבר שעומד נגדו. ובכהאי גוונא ודאי אמרינן וחי בהם ולא שימות בהם:

זכינו א"כ לדין דמותר להם לשתות מן היורות האלו עד דלא ידעו בין ארור לברוך. מיהו לצאת ידי ספק ולקיים מצות מן המובחר. נלפענ"ד שראוי להם לשלוח נכרי לקהלה הקרובה לקנות יין. דמשום נסך ליכא למיחש. דמלבד שאין לחשוש את הנכרי ע"ז. דלא שביק אינש היתרא ואתי איסורא. גם לא תהיה כלל שהות בידו לנסך. דבלי ספק ישתה בדרך ממנו. ואיידי דמריד למבלע לא פלט. מלבד זה כבר הורתי בסייעתא דיינא שיין נסך מותר בפורים (לעיל סי' ח') ואין שום חששא בדבר. מיהו אסור להם להמתין עד שיביא. דמלבד שאין ספק מוציא מידי ודאי. כל שעתא ושעתא רגל בפני עצמו הוא. ואין לה תשלומין כל עיקר:

שאלה. מים של מומר שעבר עליהם הפורים אם מותרים בהנאה. אי נימא כיון דאתקיש פורים לפסח לכל דבר. בהאי נמי את"יש ואסורים בהנאה כחמץ שעבר עליו הפסח. או דילמא שאני מים דנותן טעם לפגם נינהו:

תשובה. תמיה לי טובא על כת שצדד רו"מ להתיר מימו של מומר שעבר עליו הפורים מטעמא דנותן טעם לפגם נינהו. דאי הכי מימו של ישראל נמי ליתשר. ותו הא לא גרע נטל"פ ממשהו דהכי פסקינן לענין פסח. וגם אפילו אם אין למצוא מים אחרים אלא של אותו מומר אין להתיר מטעם זה. דהא אפשר ביין ובמשקים אחרים ומצוה מן המובחר בם. כדרב שתיין דשלהי מס' שכורים. השותה כל השנה תבא עליו ברכה. אך אחרי העיון מצאתי סברא אחרת להתיר. דשאני מצה דלחם

עוני

עוני הוא . וקנסינן ליה למומר דליבטל חמציה ויאכל להבא האי לחמא עניא ולא חמץ דמעליא הוא . משא"כ הבא אם נכריחנו לבטל המים קודם פורים . ישתה יין וישתכר ככל ישראל קדושים . ולמה לנו להביאו לידי שמחה כזו . אדרבא הלעיטהו לרשע וימות . דיין חיים איקרי . ומים מות נינהו . ואין לסתור משום דמצות לאו ליהנות ניתנו . דכיון שמי שאינו מצווה ועושה נקרא הדיוט . לאו מצוה קעביד . ובוראי יהנה מסנו . וזה שיסד הפייטן במערבית לפורים . ישרים ישתו ופושעים צמאים . דהאי פושעים אעכו"ם לא קאי . דאי הכי פשיטא כאי קמ"ל וכי תעלה על הדעת דעכו"ם נמי לישתי אלא ודאי אמומרין קאי . ודוק כי הדברים מתוקים :

מדרש הנעלם לפורים

פתח רב מנחם דמן כושי מאי דכתיב תנו שכר לאובד ויין למרי-נפש . האי קרא בפורים קא משתעי . חזא שלמה חכימא ברוח קודשא דעתיד יומא דפוריא למיהוי בעלמא . וישראל משתכרין ביה . להכי קאמר תנו שכר לאובד דישראל אובד נינהו דמתבדרין בגלותא ביני עממיא . כמה דאת אמר צאן אובדות היו עמי . והא שכר לאו שיכרא ממש כלישנא דבני נשא . אלא כל מילי דמשכרי . הכי קרי להו . ויין למרי נפש . למארי דנפשא . דישראל מארי דנפשא אינהו ושלטין בה למעבד פקודין דאורייתא . א"ל רב יינא סבא אי הכי אמאי כתיב בקטי הכי אל למלכים שתו יין ולרוזנים אי שכר . והאי קרא ודאי בישראל קא משתעי . דכל ישראל בני מלכים הם . אתיב ליה רב מנחם ודאי הכי הוא אל למלכים דאינון ישראל כדקאמרת שתו יין . למשתי יין קמעא . אלא לשכרא ולארויא עד דלא ידעי בין ארור לברוך . ולרוזנים . אילו ת"ח דידעין רזי דאורייתא לא יאי למשאל בפוריא אי שכר . דהובה עליהון לאתקנא יינא ודובשא ויינא שרפותא תלתין יומין מקמי דפוריא . דהכי אוקמוה מארי מתניתין . שותין ומבינין כל צרכי שתייה ושכרות שלשים יום קודם הפורים : ותיקין היו מתחילים להשתכר בפרוס הפורים . והלכתא כוותייהו . פן ישתה וישכח מחוקק . דאי ישתה ולא ישתכר ישכח ית יינא . דיין מתחוקק אתקרי כמה דאת אמר במחוקק במשענותם אל תיקרי במשענותם אלא במשתהותם . וישנה דין כל בני עוני . יעבור על דינא דשכרותא . דשכרות עוני מתקרי . כמה דתנינן אין השכרות מתקיימת אלא במי שעושה עצמו עני עליה . נשקוה רב יינא סבא על רישא וא"ל בריך יינא דזכינא למשמע מפומך מלה כדא . ואי תיהוב לי רשותא אימא אוף אנא מלתא חדתא . יהיב ליה רב מנחם רשותא . כדון פתח רב יינא סבא ואמר תא חזי כמה אית לבר נש לאזדהרא דלא יפסוק פומיה ממשתי ביומא דפוריא . דהא שלמה מלכא אזהר עליה ואמר בהדא פרשתא . פתח פיך לאלם . לאלם דא איהו יין דגבר אלמא הוא ולית דתקיף מיניה . ואל דין כל בני חלוף , לקיימא כל פקודין דשכרותא ואבזורייהו דיינא וכל חילוי בני חלוף אותקריין , דכד שתי לון בר נש אתחליף והוה לגוברא אחרא , ולהכי לא חיישי רבנן לזוגות ואמרי דאין כוס של ברכה מצטרף לרעה , דלבתר כל כוס אינש אחרינא איהו :

מדרש הנעלם לפורים

רב דובשא דריש לה מהכי ויין ישמח לבב אנוש אתם קרויים אנוש ואין א"ה קרויים אנוש. והאי קרא ודאי בפורים קאי. דהא כתיב בתריה להצהיל פנים משמן. ואימתי צהלותא דפנים. ה"י אומר בפורים. דכל אנפין בפרצופין נוכראין מתקששין. א"ל רב חמרא אי הכי אנוש כחציר ימיו מאי איכא למימר. א"ל רב דבשא אין הכי ודאי הוא. ומהכי קא אמינא להאי דרשתא. טב ליה לבר ישראל למתעסקא בכל יומוהי במיכלא ומשתי והכי קאמר קרא אנוש דא הוא בר ישראל יהי כחציר כל ימוי. דהדין חציר תוקפא דמיכלא ומשתי איהו כמה דכתיב חציר לקנה וגומא. לקנה דא הוא קנה רצואא. וגומא דא הוא ושט. דתשמישתיה דמשקין איהו. ולהכי גומא איקרי דלישנא דשתייה הוא. כמה דכתיב הגמיאיני נא מעט מים. תא חזי עונשא דיוסף צדיקא לא הוה אלא על דאמר לשר המשקים והזכרתני אל פרעה. דאין פרעה אלא הדין חנוני דלא יהיב מידי בלא ממונא לפרעה. ועל דבעא מיניה לאדכורי יתיה באנפי חנוני למיהב ליה יינא בפריא ולא ממונא בהימנותא אתענש על דלא אתרחיץ במריה. דדינא כתיב בהלכתא דשכורייא. לוו עלי ואני פורע. ולהכי אתענש יוסף דאינשי ליה שרא דמשקים. דדין שרא דמשקים לאו אינש הוה אלא מלכא דממונה על משתייא ודאי. דכל מלי ומלי שרא אית ליה בשמיא. ואשתעי לן רב שמיין דאתחזי ליה בחלמא ואזהר ליה דלהוי זהיר במשתיא. דלא לתעניש כיוסף צדיקא: אמר רב מזגן אנא ידעינן דעובדא דיוסף בפוריא הוה. קא מחייך עלוהי רב מיכלא רבא ואמר ליה שטיא מי לא קא קרית והנה גפן לפני, אימתי גפן קמי דאינשי אלא ודאי בפורים קא משתעי. למחר פגע בית לוט ברב גרגרן והוה קא שאיל ליה מאי עבדית בהאי שעתא. אמר ליה אמרינא נצחוני בני נצחוני. ההוא כובסא דהוה כבס כולא שתא במיא וביומא דפוריא ביינא. קרי עליה רב כרא כבס ביין לבושו. ותו ליכא והא איכא וברם ענבים סותה. וברם ענבים יין אדום משמע. וכבס ביין אפילו לבן נמי איקרי: כד חזי רב משתי ההוא צלותי דעביד רב מנחם דמן דבשא ליומא דפוריא חדי וקפץ כחדא. חדי להדין מערבית. אתה הראית והקפות דליליא. וקפץ לצלותי דיומי אינון יוצרות השענות ואקרמות. דבליליא אתחלתא דשתייה היא ומצלינן מקמי דשברינן. ברם בצפרא כבר שבורי יין אנן ותנן שכור אסור להתפלל. ומאן דקם בשפרפרא ולא נטיל תיכף מידי דמשברי לפומיה אלא עביד צלותיה. עליו נאמר מסיר פיו משתות יין גם תפלתו תועבה. א"ל רב מנחם אדרבא להכי קא עבידנא להוא צלותי דפוריא דחזינא בני נשא דכפנין ביומא ביין בתר צלותי דיומי טבי ויומא דכפורא. דלכולהו תנין אית צלותין וליומא דין לית כוס ופחידנא דלא ייתון לידי מבשול ואתו לאצלויי. להכי תקינית לון צלותי דיין. וכיון דאיתנייהו להוא תיב לא יהוי להון חשקא בתריהון. כדאמר מר אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו. אודו ליה רב משתי ואמר שפיר קעבדית. שאיל רב מזגן מ"ט לא עבדינן פורים תרין יומי משום ספקא דיומא א"ל רב מנחם אשתעי לי אבא דביומוי בעא חד מן חברייא למעבד תרין יומי פוריא ולא שבקו ליה רבנן דאית בהא משום לא תסיג גבול רעך. ומאן רעך דא פורים דשושן. זכאה איהו מאן דשתי ביומא דפוריא לחוד כשאר אינשי בכולא שתא. זכאה חולקיה ועדביה לעולמיא:

יציב פתגם לפורים

יְצִיב פִּתְגָם . דְלוּט מִסְדוֹם . בְּרִבּוֹ רִבְבָן שִׁכּוּ רן
שָׁתֵי אֲנָא . מְהַנְגְנָא . דְזַבִּין לַעֲנִיִין וַעֲשִׁי רן
חֲבִיתוֹהִי . לְגוֹ מוֹהִי . נָגִיד וְנָפִיק נְהַ־ דְנוּ רן
בְּמֵי דִבְשׁוּתָא . וְיֵין שְׁרָפוּתָא . וְזִיקִין דִנוּר וּבָעוּ רן
שַׁתָּא וּסְבָא . מַה בַּחֲבִיתָא . וְעִמֵּיה עַרְיָן נְהוּ רן
מַשְׁקִין שַׁתָּא . בְּלָא פִּסְקָא . וְגַלְיָן לֵיה דְמִטַּם רן
בָּעֵית מִנֵּיה . יַת יַיְנֵיה . וּבַתְרוֹהִי דוּבְשָׁה וּמֵי פֵּי רן
יָדְעֵי הִלְכָתָא . מֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָא . מִשּׁוּפְרֵי שׁוּפ רן
מַיָּא חַיָּא . לְגַ־לְמַיָּא . יִתְרְכוּן וְלָא מְיַשַּׁח רן
אָמִיר עֲלֵיהוֹן . בְּטֵלִין יְהוֹן . וְלָא יִתְחַשְׁבוּן הֵיךְ עָפ רן
יִשְׁתּוּן כְּעַן . חַכִּים וְרַבָּן . יְטוּפוּן עֵינוֹהִי חַמ רן
רְעוּתָן הַב וְאַפָּנָא צְהַב . יְנַהֲרוּן כִּנְגַד צָּפ רן
לִי הַב חַמְרָא כְּמָא דְאִתְאַמְרָא . בְּמַסֶּכֶת פּוּרִים וּשְׁאָר סַפ רן
וִיהוֹן עִדָּנָא . לְגוֹ נַפְשָׁתָנָא . לְבִסוּמֵי בְּיוֹמָא דְפוּ רן
יְבוֹי יְתָן . נוּנָא כְּלִוְיָתָן . בְּכֵן לֵיה נְמְטֵי אַפ רן

ואח״כ אומרים יין שמעתי שמעך צמאתי וכו׳

פליכו לס חות

כוס שלם

תם ונשלם כל בו לפורים
משמח לב עניים ועשירים